

Nr 462.

Av herr **Eriksson** i Sandby m. fl. i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 230, angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 230 anhålla undertecknade att få anföra följande:

Propositionen sammanfaller i huvudsak med det förslag till fortsatta stödåtgärder för jordbruket, som avgivits av 1938 års jordbruksutredning. Förslagets sammanlagda verkningar innebära en förstärkt hjälp åt den större delen av vårt lands jordbruksbefolkning. Samtidigt förordas ett anslag om 5 miljoner kronor för att underlätta de svagaste konsumentgruppernas användning av smör. Detta sistnämnda initiativ måste hälsas med den allra största tillfredsställelse. Såsom tvenne reservanter i den pågående jordbruksutredningen mycket riktigt påpekat finnes det emellertid en relativt stor grupp småbrukare, vilka icke få någon större hjälp genom de nu föreslagna ändringarna av jordbruksstödet. Tvärtom få de en ytterligare belastning genom de höjda brödsädes- och kraftfoderpriserna samt genom den fördyring av produktionskostnaderna i allmänhet, som varje uppskrivning av vår prisnivå i realiteten måste innebära. Reservanterna föreslå därför, att de småbrukare, vilka ha lägre inkomst än ex. lantarbetarna, skola få köpa en viss mängd kraftfoder till nedsatt pris. En sammanslutning av småbrukare har också i skrivelse till chefen för jordbruksdepartementet vidare utvecklat och understrukt reservanternas synpunkter samt anslutit sig till deras förslag. Såväl reservationen som den omnämnda skrivelsen refereras till väsentliga delar i föreliggande proposition varför här endast torde böra hänvisas till där återgivna fakta.

Statsrådet avvisar emellertid ovannämnda förslag bl. a. med motiveringen, att det kunde uppmuntra till "användning av utländskt kraftfoder i fall, där fullgod svensk vara finnes att tillgå" samt till "en på utländskt foder grundad animalieproduktion på brukningsdelar, vilkas innehavare hava sin egentliga försörjning utanför jordbruket".

Farhågorna för förslagets produktionsstegrande effekt torde vara till viss del överdrivna. Reservanterna ha i en överslagsberäkning påvisat, att det hela torde röra sig om sammanlagt högst 90,000 ton oljekakor, majs och hönsfodermjöl tillsammans. Självfallet kan endast en del av denna kvantitet, troligen mindre än hälften, bli importökning, emedan många småbrukare redan nu använda kraftfoder. Dessa torde knappast ej komma att öka sina inköp med hela mängden av fritt kraftfoder. Att en viss produktionsökning uppkommer torde dock givetvis ej kunna undvikas, men därvid bör ihågkommas att ifrågavarande ökning sannolikt måste sprida sig

på flera av lantbrukets produkter, framför allt på mjölk, fläsk och ägg. Man torde också få räkna med att av denna ökade produktion en hel del produkter av olika slag kommer att förbrukas i småbrukarnas egna hushåll. I många fall tvingas f. n. fattiga, barnrika familjer att sälja så mycket av sina produkter att de ej kunna tillgodose den egna familjen med fullgoda och nödvändiga livsmedel. Det omdebatterade margarinproblemet innebär bl. a. till en del, att fattiga småbrukare sälja sin helmjök men använda själva skummjök samt margarin. Ofta uppträder denna företeelse parallellt med att djuren äro svagt fodrade och avkastningen helt naturligt såsom en följd därav liten. Man nödgas med hänsyn härtill erkänna att missförhållanden häro äro tillfinnandes, samt att utvägar för en ändring i berörda hänseende måste sökas.

Även om fullt tillförlitliga siffror ej kunna angivas i detta sammanhang, torde det vara obestriddt att endast en del av den i och för sig ringa, och på flera slag av produkter spridda produktionsökningen kan påverka jordbrukets marknad. Om det vore så som statsrådet förutsätter i ett annat sammanhang att förslaget endast gällde dem, "vilka producera livsmedel för eget behov", skulle förslaget sannolikt icke innebära någon som helst ökning av mängden salubjudna livsmedel. Ett studium av föreliggande materiel berättigar till att draga den slutsatsen, att förslagets genomförande visserligen skulle föranleda ökning av mängden saluförda produkter, men att ökningen i realiteten blir av en mindre omfattning.

De av reservanternas anförda, på sidan 64 i propositionen återgivna siffrorna från den av överdirektör Ernst Höijer verkställda utredningen utvisa att det mindre jordbruket ur marknadssynpunkt ej spelar så stor roll som mången gång göres gällande. Erfarenheterna, vunna i samband med mul- och klövsjukans inverkan bl. a. på mjölkproduktionen och smörexporten under innevarande vinter, visa å andra sidan, vilken dominerande betydelse det större jordbruket i verkligheten har för den marknadsförda produktmängden. Vissa av de åtgärder som nu föreslås, t. ex. höjningen av brödsädespriset, måste ju otvivelaktigt verka produktionsstegrande. På grund av tvingande skäl måste de ändock accepteras och förordas. Det finnes knappast någon anledning att i detta hänseende behandla ett förslag till hjälp åt småbruket efter strängare principer eller bedömningsgrunder, än dem vilka tillämpas i övrigt. Tvärtom tala många skäl, bl. a. sociala sådana, för att även i detta fall söka övervinna svårigheterna.

Ett annat skäl, som anförts emot förslaget om att redan nu genomföra ett rabattsystem på kraftfoder, är att jordbruksutredningen förklarat sig ämna taga upp frågan i ett större sammanhang. Detta uttalande gäller även beträffande de förordade åtgärderna i form av exportpremier på fodersäd samt prisdifferentieringen på mjölk. Dessa senare åtgärder ha ändock, av såväl statsrådet som av ett flertal myndigheter, om också endast med tvekan och såsom

provisoriska åtgärder tillstyrkts. Det av reservanterna föreslagna rabattsystemet för kraftfoder skiljer sig i princip icke från andra nu föreslagna provisoriska åtgärder. Beträffande förslaget tekniska utformning bör samma väg kunna beträdas som statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet föreslår beträffande prisrabatterna å smör. Enligt propositionen skall uppdragas åt Kungl. Maj:t att närmare bestämma formerna för verksamheten. "Det är min förhoppning", säger statsrådet härom, "att erfarenheterna från verksamheten i fråga, vilken t. v. bör givas karaktären av försök, skola bliva till stor nytta, då det gäller att taga slutlig ställning till jordbruksstödet utformande på längre sikt." Liknande synpunkter som de ovan anförda torde även kunna läggas på förslaget om prisrabatter på kraftfoder.

De skäl vilka hitintills förebragts *emot* förslaget om ett rabattsystem av antydd art hava ej förmått att verka övertygande. Att ställa frågan om dess genomförande på framtiden synes oriktigt, *främst* med hänsyn till det starka behov av omedelbar hjälp, vilket ostridigt föreligger för denna relativt stora medborgaregrupp, vilken inom sig rymmer icke blott dem vilka producera livsmedel för eget behov, och som i övrigt ha sin egentliga försörjning utanför jordbruket, utan jämväl även dem vilka erhålla hela sin huvudsakliga inkomst från jordbruksnäringen, men på grund av vissa kända och tidigare anförda omständigheter ej kunna effektivt och tillfredsställande utnyttja de nu rådande samt de föreslagna hjälpformerna. Det gäller dessutom i många fall ett behöfligt tillskott till den inkomst vilken erhålles genom prisdifferentieringen på mjölk för sådana småbrukare, vars inkomst understiger vissa andra, särskilt uppmärksammade medborgaregruppers, liksom det också måste få sin betydelse för de arbetare-småbrukare, vilka visserligen hämta en viss del av sin inkomst utanför jordbruket, men vars sammanlagda inkomst ändock är onormalt låg och otillräcklig. Det ovan åberopade rabattsystemet skulle enligt vårt förmenande giva här berörda grupper av småbrukare och småbönder en välbehöflig och nödvändig hjälp utan att samtidigt på något avgörande eller skadligt sätt rubba jordbrukets marknadsförhållande.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes sålunda,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 230 måtte besluta att bifalla det förslag till rabatt å kraftfoder, vilket framförts inom 1938 års jordbruksutredning, dock med frihet för Kungl. Maj:t att närmare fastställa formerna därför, samt

att för verksamheten erforderliga medel må utgå ur jordbrukets prisregleringsfond.

Stockholm den 19 april 1939.

Eskil Eriksson

i Sandby.

Evald Ericsson

i Sörsjön.

G. E. Holm.